

ΠΕΝΤΕ ΜΙΚΡΕΣ ΑΛΗΘΕΙΕΣ, ΕΝΑ ΤΕΡΑΣΤΙΟ ΨΕΜΜΑ

23^η Φεβρουαρίου 2014

Ακούγοντας τους ηγέτες μας, στην ΕΕ και στην Αθήνα, να μιλούν για την ελληνική οικονομία, είναι εύκολο να παρασυρθεί κανείς (ιδίως αν δεν ζει στην Ελλάδα) στην πλάνη ότι έχει επέλθει η σταθεροποίηση και, όπου νάναι, έρχεται η πολυπόθητη ανάκαμψη. Κάθε μεγάλο ψέμμα στηρίζεται, όπως έλεγε και ο πρώτος διδάξας, ο Γιόζεφ Γκαίμπελς, σε πολλές, μικρές αλήθειες. Σε μυθεύματα τα οποία όμως στον πυρήνα τους κρύβουν πραγματικά στοιχεία. Πέντε από αυτά τα μυθεύματα τα οποία θεμελιώνουν το Μέγα Ψέμμα των Ημερών, βασίζονται στα εξής σωστά στοιχεία:

- (1) Η Ελλάδα έπαψε να αγοράζει από το εξωτερικό αγαθά και υπηρεσίες μεγαλύτερης αξίας από εκείνη των αγαθών και υπηρεσιών που πουλάει στο εξωτερικό (δηλαδή, η χώρα μετέτρεψε το έλλειμμα που είχε στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών σε πλεόνασμα).
- (2) Όπου νάναι, το κράτος θα γίνει κι αυτό πλεονασματικό, δαπανώντας λιγότερα από τα φορολογικά του έσοδα, αν εξαιρέσουμε τις αποπληρωμές των δανείων του (δηλαδή, το ελληνικό δημόσιο θα έχει πρωτογενές πλεόνασμα).
- (3) Κάποια στιγμή, «θα βγούμε στις αγορές» (δηλαδή, το ελληνικό δημόσιο θα αρχίζει να δανείζεται και πάλι από τους ιδιώτες, κι όχι πια αποκλειστικά από την τρόικα).
- (4) Αν και θα υπάρξουν νέα τροϊκανά δάνεια, θα είναι πολύ μικρά σε σχέση με τα προηγούμενα.
- (5) Η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ενοποίηση φαίνεται να συμφωνείται, ίσως και επί ελληνικής προεδρίας.

Ας δούμε τώρα πως το κάθε ένα από τα πιο πάνω πέντε δεδομένα (τα οποία δεν αμφισβητώ) στοιχειοθετούν το αντίθετο συμπέρασμα εκείνου που προσπαθούν να «περάσουν» Βρυξέλλες-Φρανκφούρτη-Βερολίνο-Αθήνα. Για την ακρίβεια, πρόκειται για **πέντε δεδομένα που συνηγορούν στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα βυθίζεται ακόμα πιο πολύ στο τέλμα της Κρσης**. Ας τα πάρουμε ένα-ένα:

1. Πλεόνασμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, για πρώτη φορά μετά από δεκαετίες. Πρωτόγνωρη επιτυχία ή επισφράγιση της ολοκληρωτικής κατάρρευσης;

Αν το πλεόνασμα αυτό προερχόταν από αύξηση των εξαγωγών, που να αντανakλά έναν νέο δυναμισμό, επενδύσεις, προσλήψεις κλπ., θα ήταν θεόπεμπτο. Η πραγματικότητα όμως άλλα μαρτυρά. Το πλεόνασμα αυτό προέκυψε για έναν, βασικά, λόγο: Μείωση των εισαγωγών κατά 12%, από τα ήδη πολύ χαμηλά επίπεδα του 2012. Όσο για τις εξαγωγές, είναι στάσιμες σε σχέση με πέρσι και χαμηλότερες από το 2011! Θα μου πείτε: Καλό δεν είναι να μειώνονται οι εισαγωγές; Καλό είναι να στρέφεται ο καταναλωτής από

εισαγόμενα σε εγχώρια προϊόντα. Δεν συνέβη όμως αυτό. Απλά, ο καταναλωτής δεν... καταναλώνει λόγω ανέχειας. Με απλά, λόγια το πλεόνασμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών αντανακλά την κατάρρευση της οικονομίας. Μόνο ανόητοι γιορτάζουν και χαίρονται με αυτό το δεδομένο, έτσι όπως προέκυψε. Για να εμπεδώσουμε καλύτερα ότι πρόκειται για κάκιστο μαντάτο, αξίζει να σας θυμίσω ποια ήταν η τελευταία χρονιά που η Ελλάδα κατέγραψε πλεόνασμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών: Το 1943. Ουδέν σχόλιον περαιτέρω...

2. Το πρωτογενές πλεόνασμα οδηγεί την χώρα στην σταθεροποίηση

Βασικοί κανόνες οικονομικής καταδεικνύουν πως μια οικονομία που τελεί υπό ύφεση και στην οποία η τραπεζική πίστη έχει εξαφανιστεί, απαιτεί από το κράτος να έχει πρωτογενές έλλειμμα ώστε ο δημόσιος τομέας να υποστηρίξει τον ιδιωτικό, με δημόσιες επενδύσεις, έως ότου ο τελευταίος ανακάμψει. Με το να «ξεζουμίζει» το κράτος τον ιδιωτικό τομέα (αυτό σημαίνει να έχει πρωτογενές πλεόνασμα) εν μέσω Κρίσης, ενισχύει την Ύφεση. Θα μου πείτε (πολύ σωστά): Δεδομένου όμως ότι το κράτος δεν έχει πρόσβαση σε πόρους (λόγω της συμμετοχής στην Ευρωζώνη), δεν θα πρέπει να ισοσκελίζει τον προϋπολογισμό του; Έτσι είναι. Δεν έχει επιλογή η κυβέρνηση των Αθηνών, αντιμέτωπη με μια αδυσώπητη τρόικα, από το να τον ισοσκελίζει και να προσπαθήσει να παράξει ένα μικρό πρωτογενές πλεόνασμα. Για ποιο λόγο όμως, δεδομένου ότι από αυτό το πλεόνασμα είναι αδύνατον να αποπληρώσει τα δάνειά του; Ο λόγος που έχει σημασία να παραχθεί το πρωτογενές πλεόνασμα, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, είναι για να χρησιμοποιηθεί ως διαπραγματευτικό χαρτί σε μια σκληρή κόντρα με την τρόικα – με την Αθήνα θα στέλνει την τρόικα σπίτι της έως ότου αρχίσει η ουσιαστική διαπραγμάτευση για το βαθύ κούρεμα του χρέους και την αλλαγή του καθεστώτος που διέπουν τις τράπεζες. Όμως αυτό καθ' εαυτό το πρωτογενές πλεόνασμα σε μια φθίνουσα οικονομία όχι μόνο δεν σταθεροποιεί την οικονομία αλλά την στέλνει με μεγαλύτερη ταχύτητα προς τον βυθό.

3. Η έξοδος στις αγορές θα είναι επιτυχία και θα σηματοδοτήσει την ανάκαμψη

Όσο το δημόσιο είναι πτωχευμένο, δεν πρέπει να δανειστεί ούτε μια δεκάρα! Από κανέναν! Η κυβέρνηση πρέπει να χρησιμοποιήσει το πρωτογενές πλεόνασμα ώστε να αντισταθεί κάθε πίεση για νέο δανεισμό έως ότου το δημόσιο χρέος καταστεί βιώσιμο – κάτι που απαιτεί κάποια μορφή βαθιού κουρέματος. Η έξοδος στις αγορές σημαίνει νέο δανεισμό. Αν αυτό γίνει πριν το κούρεμα του χρέους και την άρση των υφεσιακών πολιτικών, ο νέος δανεισμός από τις αγορές θα πρέπει να σημάνει εθνικό πένθος – αντί για τυμπανοκρουσίες και γιορτές.

4. Το επόμενο Μνημόνιο θα προβλέπει πολύ μικρό νέο δανεισμό, κάτι που επιβεβαιώνει ότι βρισκόμαστε στον δρόμο τον καλό

Σε καμία περίπτωση. Το γερμανικό σχέδιο για το επόμενο Μνημόνιο (το οποίο θα το ονομάσουν, για λόγους μάρκετινγκ, κάπως αλλιώς) είναι να χρηματοδοτηθεί η

Ελλάδα από ιδιώτες (από τις αγορές ομολόγων) υπό την εγγύηση-απειλή της ΕΚΤ προς τους ιδιώτες ότι αν τα επιτόκια ξεπεράσουν ένα συγκεκριμένο όριο (περί το 4% με 5%), η ΕΚΤ θα παρέμβει. Κάτι τέτοιο θα συνεχίσει το καταστροφικό έργο των πρώτων δύο Μνημονίων. Όπως έγραφα στο (3) πιο πάνω, δεν έχει σημασία από ποιον δανειζόμαστε (αγορές ή τρόικα), ούτε με πόσο επιτόκιο, εφόσον το χρέος μας παραμένει μη βιώσιμο, η οικονομία υφεσιακή, και η τραπεζική πίστη ανύπαρκτη. Σκεφτείτε το διαφορετικά: Αν τα δανεικά του Μνημονίου 2, τα €160 δις, τα είχαμε δανειστεί από ιδιώτες (με την διαμεσολάβηση της ΕΚΤ), θα είχε καμία διαφορά; Καμία απολύτως. Αυτό που μετρά είναι η βιωσιμότητα του προγράμματος. Δυστυχώς, αν δεν διαπραγματευτούμε υπό την απειλή της μη συμμόρφωσης, το Μνημόνιο 3 θα είναι το ίδιο παράλογο με τα Μνημόνια 1&2. Κι ας χρηματοδοτηθεί από τις αγορές (υπό την υψηλή επίβλεψη της ΕΚΤ).

5. Η συμφωνία της Τραπεζικής Ευρωπαϊκής Ενοποίησης θα σημάνει το τέλος του κινδύνου για τις καταθέσεις και θα θωρακίσει τις τράπεζες

Το αντίθετο. Μια σωστή και πραγματική τραπεζική ενοποίηση θα ήταν ό,τι καλύτερο. Θα έκοβε τον ομφάλιο λώρο της αλληλο-εξάρτισης πτωχευμένων κρατών της ευρωζώνης και πτωχευμένων τραπεζών που λειτουργούν στην επικράτειά τους. Δυστυχώς, η λεγόμενη «Τραπεζική Ενοποίηση» που συμφώνησαν οι ηγέτες μας επιτυγχάνει ακριβώς το αντίθετο: ενισχύει την εξάρτιση των πτωχευμένων τραπεζών από το πτωχευμένο κράτος. Ουσιαστικά, πρόκειται για περαιτέρω «εθνικοποίηση» των τραπεζικών συστημάτων υπό κοινούς κανόνες για το τι θα γίνει σε περίπτωση τραπεζικών καταρρεύσεων. Πιο συγκεκριμένα, έστω ότι (όπως αυτή την εβδομάδα στην Ελλάδα με τις ανακοινώσεις της Blackrock για Εθνική και Eurobank) οι ελεγκτές της ΕΚΤ βρίσκουν πως μια τράπεζα στην Ελλάδα έχει νέα «μαύρη τρύπα», π.χ. 10 δις. Τι προβλέπει το σύμφωνο της δήθεν Τραπεζικής Ευρωπαϊκής Ενοποίησης; Εν πολλοίς, προβλέπει εφαρμογή του Κυπριακού μοντέλου: Το ελληνικό δημόσιο θα κληθεί να καλύψει την «μαύρη τρύπα». Αν δεν έχει (που δεν θα έχει!), θα πρέπει να συνεισφέρει περί τα 2 δις στην εν λόγω τράπεζα (δανειζόμενά τα από την Ευρώπη) και, κατόπιν, τα υπόλοιπα 18 δις θα βρεθούν από τον αφανισμό των μικρομετόχων της τράπεζας και, κατόπιν, το κούρεμα των καταθέσεων άνω των 100 χιλιάδων.

Πιστεύεις, αγαπητέ αναγνώστη, ότι πρόκειται για μια συμφωνία που βοηθά στο ξεπέρασμα της τραπεζικής κρίσης της χώρας; Μια συμφωνία που ο κ. Στουρνάρας πρέπει να υπερψηφίσει στο πλαίσιο της ΕΕ; Ή είναι μια συμφωνία-κόλαφος που θα βαθύνει την κρίση και την ανασφάλεια των καταθετών της Περιφέρειας;